

Rudersdal kulturarvsatlas

Kortlægning af værdifulde kulturmiljøer
Rudersdal Kommune og COWI. Juni 2009

Kulturmiljø

Bistrup gadekær

Nummer

3

Landskabstype

Det bebyggede land

Tidsepoke

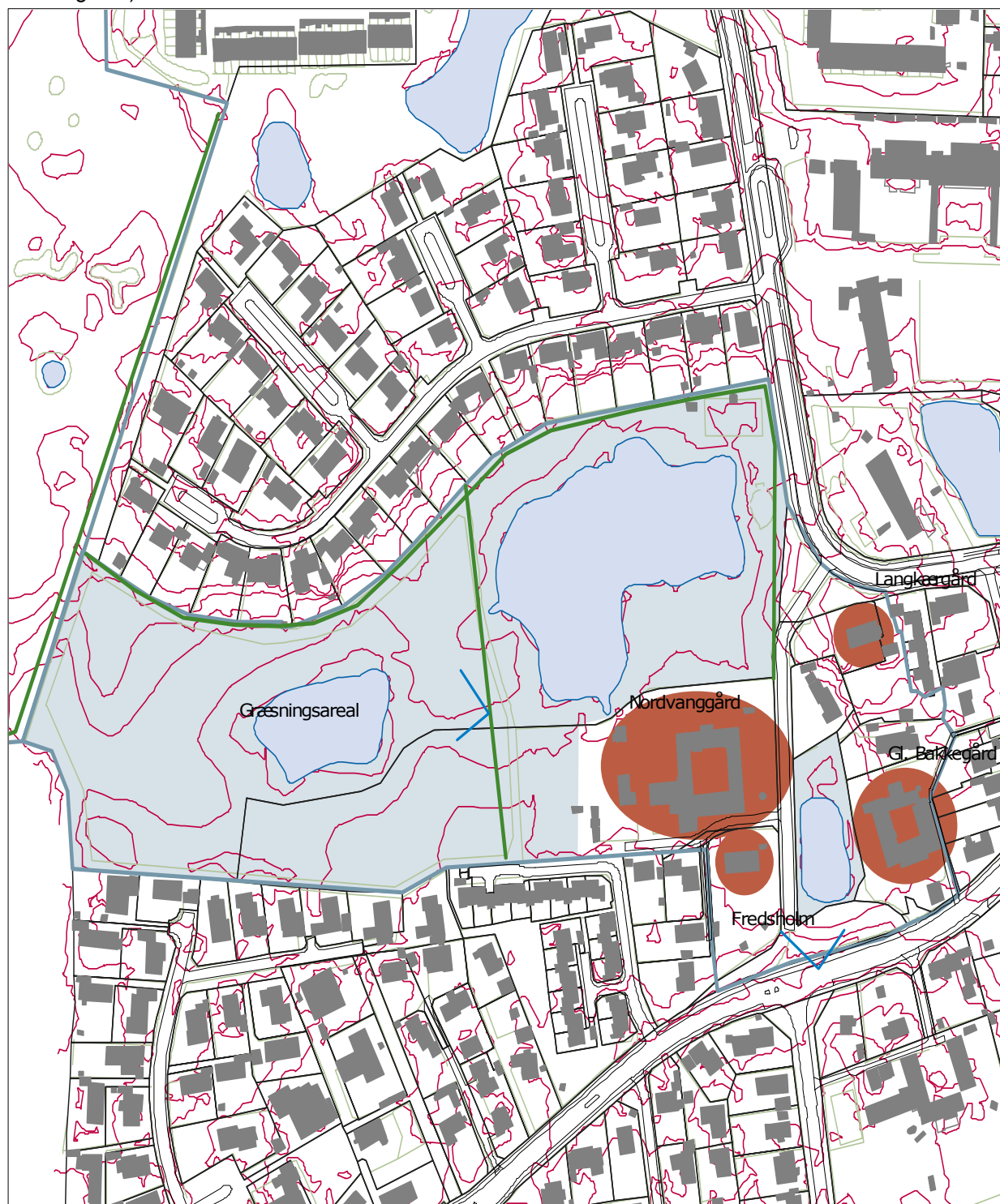
Perioden ca. 1750-1845 ("Udskiftningstid")

Tema

Landbrug og bebyggelse

Emne

Landsbyer



Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier.

Værdifuld udsigt	Bærende bevaringsværdier	Matrikler	Højdekurver
Træ	Værdifulde landskabstræk	Vej	Skov
Trærække, levende hegn o.l.	Værdifuld bebyggelsesflade	Bygninger	Vandløb, grøfter o.l.
Linjeformede værdifulde elementer	Skov - værdifuld	Hegn o.l.	Sø
Sigtelinjer	Dominerende bygninger		
Afgrænsning af kulturmiljøer	Bebyggelsesmønstre		

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier

Som en godt gemt oase fremstår Bistrups gadekær i dag omgivet af fire tidligere landbrugsejendomme, der for længe siden har mistet al tilknytning til landbruget.

Bistrup er en meget frodig lille landsbykerne med mange store træer, som sammen med gadekæret og den åbne grønne græsklædte fælled med de to

søer mod nordvest har stor rumlig og visuel betydning.

Stærkest og som de bærende bevaringsværdier i miljøet står de fire bevarede gårde - Bakkegård, Langkærgård, Nordvangsgård og Fredsholm - samt gadekæret midt i byen, der kæder den gamle landsbykerne sammen til en helhed.

Samlet vurdering og udpegningskriterier mv.

National værdi

Regional værdi

Kommunal/lokal værdi

Unik

Repræsentativ

Egnsspecifik

Fungerende

Autentisk

Hist. kildeværdi

Identitetsværdi

Oplevelsesværdi

Fortællerværdi

Diversitet

Homogenitet

Sammenhæng med naturgrundlag

Afgrænsning

Kulturmiljøet omfatter dele af Bistrup, der fremgår som landsby på kort fra omkring 1800-tallet.

Bistrupvej og Nordvanggård afgrænser området mod sydøst og syd. Mod vest afgrænser ejerlagsgrænsen. Mod nord afgrænser et større villaområde og mod vest afgrænser Nordvanggårdsvej og Gammel Bakkegårds Vej.

Kontekst

Tilsvarende områder: Sandbjerg, Gøngehuse, Øverød, Gl. Holte Bygade og Trørød, Kajerød, Høsterkøb og Isterød.

Bevaringstilstand

Middel.

Naturgrundlagets hovedtræk

Området ligger naturgeografisk i **Birkerød-området**, der består af et *dødislandskab* med mange afløbsfrie småsøer og lavninger i et småbakket landbrugs- og skovlandskab.

Jordbunden består af moræneler og længst mod vest af ferskvandssand.

Landskabets hovedtræk

Arealanvendelse og landskabselementer

Bistrup har bevaret en del af sin landsbykarakter.

Søerne ligger placeret i et relativt fladt terræn, der i dag består af to dele. Den vestlige mere naturprægede del består af et kvægafræsset engområde. Den østlige del består af et grønt parkområde med Nordvang Sø og store solitære løvtræer. Søerne kan også erkendes på kort fra omkring 1800-tallet.



Udsigter og visuelle sammenhænge

Fra Nordvang Sø er der en sti, der fortsætter gennem et levende hegn til det afgræssede engområde mod vest. Fra stien er der udsigt over det velafgræssede græsningsareal.

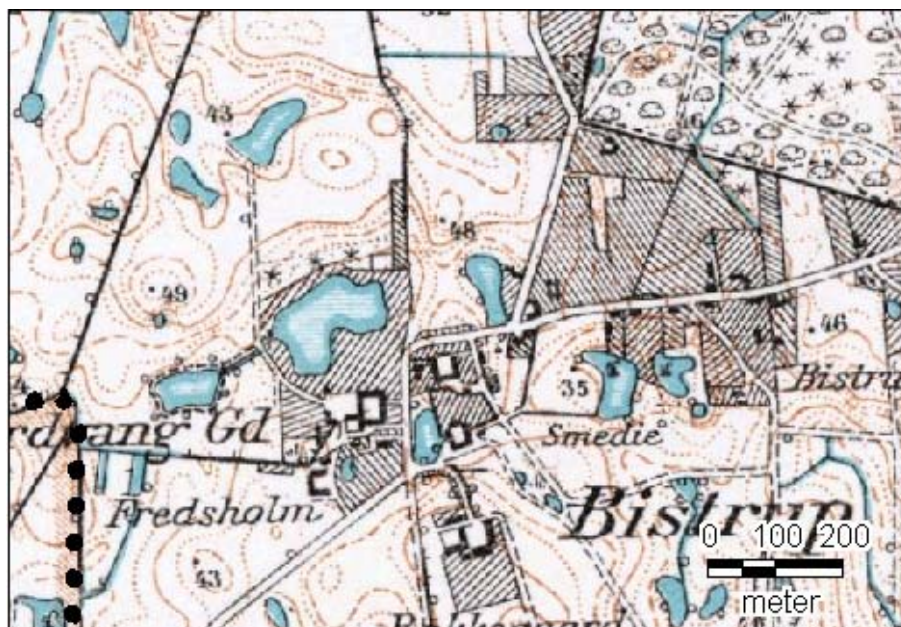
Fra Bistrupvej er der en fin udsigt over området med gadekæret. Der er også udsigt over græsningsarealet fra stien gennem det levende hegn vest for Nordvanggård.

Billedtekst - Vest for Nordvanggård, bag et levende hegn, ses dette afgræssede engområde.



Billedtekst - Karakteristisk for kulturmiljøet er de tre søer. Der er en sti rundt om Nordvang Sø og området fremstår som et lille velplejet parkanlæg med træer og klippe græs.

Kulturhistoriske hovedtræk



*Billedtekst - Historisk kort. Pro-
duceret i perioden 1842-1899.
KMS*



*Billedtekst - Gadekæret er et af
de væsentligste bærende beva-
ringsværdier i landsbymiljøet.*

Hovedtræk

Bistrup by hørte til de mere beskedne landsbyer med fire gårde liggende i en lavning omkring gadekæret. Sådan blev byen matrikuleret i 1688, og forholdene var ikke meget anderledes ved udskiftningen 100 år senere.

Ønsket om at blive i landsbyens tryghed frem for den ensomme tilværelse på udmarken førte til, at man valgte at opdele agerjorden omkring landsbyen i et stjerneformet mønster. "Stjerneudskiftningen" betød, at gårdene blev liggende i landsbyen, og at deres jordareal strålede ud fra byen i et stadig bredere område. Særligt rentabelt var

det næppe, men det betød, at man ikke behøvede at nedbryde sin lerklinede stråtekte gård. I Bistrup blev udskiftningen gennemført i 1781.

Efter Bistrups udskiftning i 1781 blev de fire gårde liggende i byen, mens nye gårde opstod ude på de frugtbare syd-øst-vendte marker. Den gamle fællesdyrkede bymark blev fordelt mellem byens fire gårde i en slags indercirkel nærmest byen, mens en ydercirkel ned mod Furesøens engarealer og mod nord betød, at gårdenes antal voksede i 1800-tallet, hvor nye gårde som Vasegård, Annexgården og Skovgård opførtes på yderparcellerne, mens byens gamle gårde Bistrupgård, Bakkegård, Langkærgård og Fredsholm med den senere Nordvanggård beholdt de fede jorder omkring bycentret.

Fra landsby til villaby

Omdannelsen af den lille landsby Bistrup til en villaby begyndte så småt i årene før 2. verdenskrig og slutningen af 1940'erne, hvor sommerhusområdet nord for Furesøen voksede voldsomt. Det var dog først i 1950'erne, at det gamle sommerhusområde mellem Bistrup by og Furesøen udviklede sig til en egentlig villaby. Borgmester Axel Halsteen formulerede det således i et inter-

view i 1953: "Bistrup er blevet en halvvejs bymæssig Forstad til Birkerød".

Fire gårde er i dag tilbage: Gl. Bakkegård fra 1700-tallet og Langkærgård, genopbygget efter en brand i 1972, på gadekærets østside og de katolske ejede komplekser Nordvanggård (opført 1922) og Fredsholm fra 1800-årene på vestsiden af gadekæret.



Billedtekst - Gl. Bakkegård er blandt de ældste huse i landsbyen.



Billedtekst - Det enkle klokketårn vidner om Nordvanggårds tilknytning til den katolske kirke.

Arkitektoniske hovedtræk



Billedtekst - Bevaringsværdige arkitektoniske sammenhænge.
Den højrøde farve angiver
Dominerende bygninger.
Den lyserøde angiver
Bebyggelsesmønstre.
De blå vinkler og pile angiver
Udsigt og Sigtelinjer.

Hovedtræk

De væsentligste arkitektoniske elementer er de to bevarede gårde, Nordvangsgård og Bakkegården. Dertil kommer de bevarede stuehuse fra to øvrige gårde, Fredsholm samt gården nord for Bakkegården. Den femte gård, der oprindeligt lå i byen, er også bevaret, men sammenhængen til landsbymiljøet er meget ringe, da den ligger på den anden side af den trafikerede Bistrupvej og ydermere er skjult bag nyere bebyggelse.

Af de bevarede gårde og stuehuse er Bakkegården den ældste; dele af ydermurene er bindingsværk, og taget er stråtag. De øvrige gårde er fornyet i slutningen af 1800-tallet og fremstår som variationer over nationalromantiske og romantiske stilarter.

Bebyggelsesmønstre

I dag er bymønstret mest tydeligt omkring Bakkegården og Nordvangsgård, mens stuehusene fra de to øvrige gårde ligger mere skjult bag hække og bevoksning.

Elementer i bebyggelsen

Bakkegården opleves mest markant fra Bistrup Byvej, hvor gården ses hen over gadekæret.

Tilsvarende opleves Nordvangsgårds indgangsparti med den markerede portgennemgang som et element, der giver området karakter.



*Billedtekst Nordvanggårds
enkle, velproportionerede byg-
ninger mod gaden.*



*Billedtekst - Det bevarede stue-
hus til Fredsholm anvendes i
dag som børnehave.*



Billedtekst - Det bevarede stuehus til Langkærgård i den nordlige del af byen.

Sårbarhed og anbefalinger

Sårbarhed

Kulturmiljøet er generelt velbevaret.

Bykernen er sårbar over for nedrivning eller manglende vedligeholdelse af bygninger samt til- og ombygninger, der ikke i stil og materialevalg harmonerer med den lokale traditionelle byggeskik. Byggeri og anlæg uden for eksisterende bebyggelsesstruktur, herunder yderligere fortætning, bør ikke finde sted. Den bevarede vejstruktur, som fremgår af kort fra 1800-tallet, bør fastholdes.

Den værdifulde grønne struktur er sårbar over for dels tilgroning af de åbne græsningsområder, dels forringelse af gadekær og søers tilstand, dels ændringer i form af fjernelse eller manglende pleje og fornyelse af træer og buske, som er karaktergivende for området. Endvidere bør sten- og jorddiger sikres en fortsat pleje, idet de ligeledes er med til at fastholde landsbykarakteren.

Udpluk af planer og beskyttelse

- Området er i regionplanen udpeget som område med landskabelige værdier.

- De tre søer i området er beskyttede som naturtyper efter naturbeskyttelsesloven.

- I områdegrensen mod vest - ud mod golfbanen ved Hestkøbgård - er der et beskyttet sten- og jorddige langs dyrkningsskellet.

Anbefalinger

Det karakteristiske ved Bistrup kulturmiljø, der omfatter landsbykernen, er at det her stadig er

muligt at opleve en struktur, som er bevaret fra udskiftningen og ofte også fra før udskiftningen. Det betyder, at gadekær, forte, vejforløb og gårde på gårdtofter men desværre ikke tomme gårdtofter er bevaret. En velbevaret landsbykerne er en attraktionsværdi, som kræver en særlig indsats af såvel offentlige myndigheder, såvel som af brugere og ejere, hvis strukturer, sammenhænge og de enkelte elementer skal bevares.

For bl.a. at fastholde kulturmiljøets attraktionsværdi bør forstads karakteren nedtones. Der bør derfor udarbejdes en bevarende lokalplan, der sikrer autenticiteten i gårde og huses og deres nærmeste omgivelser, herudover bør det sikres, at landsbyens helhed bevares, og at der ikke foretages yderligere udstykninger, der ødelægger by- og landskabsstrukturen. Vejforløb bør fastholdes og karaktergivende beplantning bør fremgå af planen, så den grønne struktur fastholdes. Endvidere bør planen indeholde en designmanual for teknisk udstyr, herunder skilte, gadelamper mv.

Planen bør indeholde en vejledning om vedligeholdelse af friarealer, gårde og huse. Herudover bør beboere og brugere oplyses om traditionel byggeskik, herunder værdien af de traditionelle bygningsproportioner og anbefalinger i forbindelse med vedligeholdelse og evt. bygningsændringer, om værdien af at bevare gårdtofter og friarealer ubebyggede og om pleje af træer og hække, så landsbykarakteren fastholdes og forbedres. Museer, bevaringsforeninger og den kommunale forvaltning bør indgå i dette arbejde.